

VILJANDI KAARE KOOL
ELUOSKUSTE ÕPPE AINEKAVA
PÕHIKOOLI LIHTSUSTATUD RIIKLIK ÕPPEKAVA

Viljandi 2025

Sisukord

1	Ainevaldkonna üldosa	3
1.1	Valdkonnapädevus	3
1.2	Ainetundide jaotus	3
1.3	Ainevaldkonna lõiming, üldpädevuste saavutamine ja õppekava läbivate teemade käsitlemine ainevaldkonnas	3
1.3.1	Lõiming teiste ainevaldkondadega	3
1.3.2	Üldpädevuste saavutamine	4
1.3.3	Läbivad teemad.....	5
1.4	Ainevaldkondlikud hindamise erisused, õppekorralduse ja õppekeskkonna erisused	6
2	Õppeaine kirjeldus ja eesmärgid.....	6
2.1	Õppeaine kirjeldus	6
2.2	Eluoskuste õppe eesmärgid	6
3	Ainekavad.....	7
3.1	I kooliaste.....	7
3.1.1	I kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud.....	7
3.1.2	I kooliastme õpitulemused	7
3.1.3	Õpitulemused 3. klassi lõpuks	8
3. klass		8
3.2	II kooliaste.....	11
3.2.1	II kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud	11
3.2.2	II kooliastme õpitulemused.....	11
3.2.3	Õpitulemused 4. klassi lõpuks	12
4. klass		12
3.2.4	Õpitulemused 5. klassi lõpuks	15
5. klass		15
3.2.5	Õpitulemused 6. klassi lõpuks	18
6. klass		18
3.3	III kooliaste	22
3.3.1	III kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud	22
3.3.2	III kooliastme õpitulemused	22
3.3.3	Õpitulemused 7. klassi lõpuks	23
7. klass		23
3.3.4	Õpitulemused 8. klassi lõpuks	26
8. klass		27
3.3.5	Õpitulemused 9. klassi lõpuks	30
9. klass		31

1 Ainevaldkonna üldosa

1.1 Valdkonnapädevus

Eluuskuste õppe tunni eesmärk on kujundada ja arendada õpilastes sotsiaalset, kodanikualgatuslikku ja enesemääratluspädevust ning toetada üldpädevuste arendamist vastavalt Viljandi Kaare Kooli õppekavale. Eluuskuste õppe tund toetab õpilase arengut iseseisvaks, koostööd tegevaks ja vastutustundlikuks ühiskonnaliikmeks. Õpilane mõistab ja väärtustab oma rolli klassi, kooli ja ühiskonna liikmena, arendab positiivseid suhtlemisoskusi, teeb teadlikke otsuseid ning hoolib nii iseendast kui ka teistest.

1.2 Ainetundide jaotus

Eluuskuste õppe tunnid toimuvad 3.-9. klassini.

Nädalatundide jaotumine klassiti:

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Eluuskuste õpe	-	-	1	1	1	1	1	1	1

1.3 Ainevaldkonna lõiming, üldpädevuste saavutamine ja õppekava läbivate teemade käsitlemine ainevaldkonnas

1.3.1 Lõiming teiste ainevaldkondadega

Eluuskuste õpe toetab õpilase sotsiaalsete, suhtlus-, väärtus- ja enesejuhtimisoskuste arengut. Tund seob omavahel teemad, mis on seotud õpilase igapäevaelu, koolielu, isikliku arengu ja ühiskonnas osalemisega. Läbi arutelude ja praktiliste tegevuste kujundatakse väärtuspõhist käitumist (väärtused ja mina), sotsiaalset vastutust (KIVA, käitumine ja suhted) ja koostööoskust (traditsioonid ja ühiskond). Ainetevaheline lõiming väljendub eelkõige eluliste oskuste ja hoiakute kujundamises, mida rakendatakse kõigis õppeainetes ja koolielus tervikuna.

Matemaatika: aja planeerimine, rahatarkus.

Loodusõpetus ja inimeseõpetus: loodus- ja tervishoid, keskkonnahoiu ja jätkusuutliku eluviisi teemad, ohutuse ja kriisivalmiduse arutelud.

Ajalugu: rahvakalendri tähtpäevade ja ajalooliste sündmuste tähistamine.

Kunstiõpetus: plakatite ja visuaalsete materjalide loomine, loovuse ja esteetilise keskkonna arendamine.

Liikumisõpetus: koostöö ja ausa mängu väärtustamine, liikumis- ja terviseteemalised projektid.

Arvutiõpetus: digivahendite kasutamine, turvalise ja eetilise veebikasutuse õpetamine.

Inglise keel: sõprusklasside kaudu suhtlusoskuste arendamine, kultuurilise mitmekesisuse väärtustamine.

Eesti keel: suhtlemine selgelt ja lugupidavalt, teiste kuulamine, oma seisukohtade põhjendamine.

Tööõpetus: lauakommete õpetamine, hügieeniharjumuste kujundamine.

1.3.2 Üldpädevuste saavutamine

Kultuuri- ja väärtuspädevus

Õpilasi suunatakse järgima kooli ja kogukonna põhiväärtusi, arendatakse sallivust ja austust erinevate inimeste ning kultuuride vastu. Tunni kaudu tutvustatakse kooli traditsioone, tähistatakse tähtpäevi ja hoitakse esteetilist ning turvalist koolikeskkonda (näiteks ühisaktused, koolipere sündmused, kooli väärtusi peegeldavad visuaalid).

Sotsiaalne ja kodanikupädevus

Arendatakse koostööoskust, vastutuse võtmist ning oskust oma arvamust avaldada ja teiste arvamustega arvestada. Korraldatakse õppekäike ja külastusi olulistesse paikadesse.

Enesemääratluspädevus

Tunni kaudu toetatakse õpilase oskust mõista oma tugevusi, huvisid ja arenguvajadusi. Toetav tagasiside ja tegevused võimaldavad esile tuua õpilaste andeid (näiteks esinemine kooliüritustel, klassi- ja kooliprojektides osalemine).

Õpipädevus

Toetatakse õpioskuste arengut, eesmärkide seadmist ja nende saavutamise jälgimist. Tunnis käsitletakse aja planeerimist, enesejuhtimist ja refleksiooni.

Suhtluspädevus

Kujundatakse oskust suhelda selgelt ja lugupidavalt erinevates olukordades. Arendatakse kuulumisoskust, oma seisukohtade põhjendamist ja sobiva suhtlusviisi valikut.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus

Arendatakse info lugemise ja analüüsimise oskust, õpitakse rahatarkust.

Ettevõtlikkuspädevus

Toetatakse õpilaste algatusvõimet ja vastutustunnet, andes neile võimaluse ise planeerida ja korraldada klassi- või kooliüritusi, osaleda projektides ja heategevuslikes ettevõtmistes. Õpitakse hindama oma tegevuse mõju kaaslastele ja kogukonnale.

Digipädevus

Digivahendeid kasutatakse info otsimiseks, jagamiseks ja ühiste tööde loomiseks. Kujundatakse teadlikku ja turvalist veebikäitumist, õpetatakse hindama allikate usaldusväärsust ning kasutama kooli digikeskkondi (nt Stuudium, Canva, Office).

1.3.3 Läbivad teemad

Elukestev õpe ja karjääri kujundamine.

Arendatakse eneseanalüüsi ja eesmärkide seadmise oskust, tutvustatakse erinevaid õpi- ja karjäärivõimalusi. Korraldatakse õppekäike ettevõtetesse ja asutustesse ning kaasatakse lapsevanemaid oma elukutse tutvustamisel.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus

Julgustatakse õpilasi algatama, ellu viima ja osalema projektides, mis toetavad kooli või kogukonda. Toetatakse osalemist õpilasesinduse tegevustes.

Kultuuriline identiteet

Tunnis käsitletakse Eesti ja oma piirkonna kultuuripärandit, väärtustatakse rahvatraditsioone ja kohalikke sündmusi. Õpilased osalevad kultuuriüritustel.

Teabekeskkond ja meediakasutus

Kujundatakse oskus hankida ja kriitiliselt hinnata teavet erinevatest allikatest, sealhulgas meedia- ja sotsiaalvõrgustikest. Õpitakse meediat kasutama vastutustundlikult ja eetiliselt.

Tehnoloogia ja innovatsioon

Info otsimiseks kasutatakse digivahendeid ja –keskkondi. Õpilasi suunatakse leidma loovaid ja innovaatilisi lahendusi ning hindama tehnoloogia kasutamisega seotud riske.

Väärtused ja kõlblus

Arutelude, lugude ja praktiliste näidete kaudu kujundatakse õpilastes ausust, vastutustunnet, hoolivust ja sallivust. Õpilasi julgustatakse astuma välja kiusamise, ebaõigluse ja taunimisväärsete tegude vastu, väärtustades koostööd ja empaatiat igapäevases koolielus.

Tervis ja ohutus

Õpitakse hoolitsema oma tervise eest, tundma ohte ning tegema turvalisi ja teadlikke valikuid igapäevaelus.

1.4 Ainevaldkondlikud hindamise erisused, õppekorralduse ja õppekeskkonna erisused

- 1) Vastavalt kooli hindamisjuhendile ainealaseid teadmisi ja oskusi eluuskuste õppe tunnis ei hinnata.
- 2) Õpetamisel arvestatakse õpilase individuaalsete võimetega. Vajadusel kohandatakse õppematerjale vastavalt õpilase võimetele.
- 3) Õpe korraldatakse vastavalt vajadusele: kaasates abiõpetaja, kasutades õpilaste eraldamist ruumis, õpetades väiksemates gruppides või ühele õpilase mõeldud õppena.

2 Õppeaine kirjeldus ja eesmärgid

2.1 Õppeaine kirjeldus

Eluuskuste õpe aitab õpilasel kasvada enesekindlamaks, koostööd tegevaks ja vastutustundlikuks ühiskonnaliikmeks, arvestades tema individuaalseid võimeid ja arenguvajadusi ning lähtudes Viljandi Kaare Kooli õppekavast. Eluuskuste õppe tund toimub 3.-9. klassini 1 tund nädalas. Eluuskuste õppe tunni viib läbi klassijuhataja, kes kaasab vajadusel tugispetsialiste, aineõpetajaid, lapsevanemaid ja teisi kogukonnaliikmeid.

2.2 Eluuskuste õppe eesmärgid

Eluuskuste õppega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- õpib sotsiaalseid oskusi, sh suhtlemist, koostööd ja viisakat käitumist;
- märkab ja mõistab oma tundeid ning väljendab neid sobival viisil;
- õpib tegema lihtsamaid valikuid ja otsuseid;
- mõistab oma rolli klassi ja kooli liikmena ning järgib kokkulepitud reegleid;
- õpib vastutustundlikku käitumist enda ja teiste suhtes;
- osaleb ühistes tegevustes ja lihtsates koostööülesannetes;
- väärtustab koolirõõmu, arengut, avatust, rahumeelsust, eduelamust;
- omandab oskusi, mis toetavad iseseisvat toimetulekut igapäevaelus

3 Ainekavad

3.1 I kooliaste

3.1.1 I kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

- Teab kooli kodukorra ja põhiväärtuste põhimõtteid.
- Teab turvalise käitumise ja liiklusohutuse aluseid.
- Tunneb häid kombeid ja rahvakalendri tähtpäevi.
- Järgib reegleid ja käitub sobivalt erinevates olukordades.
- Suhtleb viisakalt, teeb koostööd ning järgib mängu- ja tegevusreegleid.
- Tegutseb jõukohaselt iseseisvalt, oskab küsida abi ja kasutada raha igapäevastes olukordades.
- Väärtustab kodu, peret, häid kombeid ja liikumist.
- Hoolib endast, teistest ja ühisest keskkonnast.
- Tunneb rõõmu õppimisest, ühisest tegutsemisest ja eduelamusest.

3.1.2 I kooliastme õpitulemused

3. klassi lõpetaja:

- 1) Teab kooli kodukorra põhireegleid ning järgib neid igapäevases käitumises.
- 2) Õpilane tunneb ja järgib kooli põhiväärtusi.
- 3) Suhtleb sõbralikult ja viisakalt, oskab teha koostööd kaaslaste ja täiskasvanutega, järgib mängu- ja tegevusreegleid.
- 4) Teab ja järgib liiklusohutuse ning turvalise käitumise põhimõtteid kodus, koolis ja avalikus ruumis.

- 5) Väärtustab kodu, peret ja häid kombeid, teab ja järgib lauakombeid, hoolib oma ja teiste asjadest.
- 6) Oskab käituda erinevates olukordades.
- 7) Väärtustab liikumist.
- 8) Tunneb mõningaid rahvakalendri tähtpäevi.
- 9) Tegutseb jõukohaselt iseseisvalt ja kogeb eduelamust.
- 10) Oskab küsida abi.
- 11) Oskab kasutada raha igapäevastes olukordades.
- 12) Tunneb rõõmu õppimisest ja ühisest tegutsemisest.

3.1.3 Õpitulemused 3. klassi lõpuks

Õpilane:

- tunneb rõõmu õppimisest ja kooliskäimisest;
- oskab kirjeldada oma tugevusi ja arengut;
- mõistab pingutuse tähtsust õppimisel;
- väärtustab tervislikke eluviise ja eduelamust;
- järgib klassi ja kooli kokkuleppeid;
- suhtleb viisakalt ja lugupidavalt;
- teeb koostööd ja lahendab lihtsamaid konflikte rahumeelselt;
- järgib ohutusreegleid koolis ja avalikus ruumis;
- väärtustab kodu, peret ja kultuuritraditsioone;
- järgib üldtunnustatud kombeid;
- hoiab loodust ja käitub keskkonnasäästlikult;
- mõistab raha kasutamise põhitõdesid.

3. klass

Õpitulemused	Õpisisu
VÄÄRTUSED JA MINA	
Koolirõõm 1. nimetab koolis meeldivaid tegevusi; 2. oskab väljendada oma tundeid seoses kooliga;	• Kool kui õppimise ja koostöö koht. • Positiivsed kogemused koolipäevas. • Tunnustamine ja rõõmu jagamine.

3. märkab ja hindab enda ning kaaslaste edusamme.	
Areng 1. kirjeldab, mida on õppinud ja oskab paremini kui varem; 2. seab lihtsaid isiklikke eesmärgi; 3. mõistab, et eksimine on õppimise osa.	• Eneseareng ja õppimine. • Tugevused ja arengukohad. • Õppimise tähendus.
Eduelamus 1. tunneb rõõmu pingutuse tulemustest; 2. oskab tunnustada enda ja teiste saavutusi; 3. mõistab koostöö rolli eduelamuse tekkimisel.	• Õnnestumise kogemus. • Pingutus ja tulemus. • Tunnustamise viisid.
Terves kehas, terve vaim 1. nimetab tervislikke harjumusi; 2. mõistab puhkuse ja liikumise tähtsust; 3. oskab rääkida oma enesetundest.	• Liikumine ja puhkus. • Hea enesetunne. • Tasakaal õppimise ja vaba aja vahel.
KÄITUMINE JA SUHTED	
Käitumine 1. järgib klassi ja kooli kokkuleppeid; 2. eristab sobivat ja mittedobivat käitumist; 3. oskab abi küsida ja pakkuda.	• Reeglid ja kokkulepped. • Hooliv ja vastutustundlik käitumine. • Käitumise mõju teistele. • KIVA
Liiklusohutus / kodukord 1. järgib ohutusreegleid kooliteel ja koolis; 2. teab, kuidas käituda ohuolukorras; 3. mõistab reeglite vajalikkust.	• Turvaline liiklemine. • Kooli kodukord. • Ohutu käitumine igapäevaelus.
Koostöö 1. osaleb rühmatöös; 2. kuulab kaaslasti ja arvestab nendega; 3. täidab kokkulepitut rolli.	• Koostöömängud ja rühmatööd. • Rollid meeskonnas. • Ühise eesmärgi saavutamine.

Sõbralikkus ja viisakus 1. kasutab viisakaid väljendeid; 2. käitub kaaslaste suhtes lugupidavalt; 3. lahendab lihtsamaid arusaamatusi rahumeelselt.	• Tervitamine, tänamine, vabandamine. • Sõbralik suhtlemine. • Rahumeelne käitumine.
Käitumine avalikus ruumis 1. teab avalikus ruumis kehtivaid käitumisreegleid; 2. käitub viisakalt ja turvaliselt; 3. mõistab oma vastutust teiste ees.	• Käitumine poes, tänaval, ühistranspordis. • Lugupidamine ja ohutus. • Avaliku ruumi reeglid.
TRADITSIOONID JA ÜHISKOND	
Kodu ja pere 1. kirjeldab oma peret ja kodu; 2. mõistab pereliikmete rolli; 3. väärtustab koduseid traditsioone.	• Pere ja kodu tähendus. • Koostöö peres. • Hoolivus ja vastutus.
Rahvakalender 1. nimetab olulisemaid rahvakalendri tähtpäevi; 2. tunneb rahvapärimusi; 3. oskab seostada tähtpäevi aastaegadea.	• Rahvakalendri pühad. • Komed ja tavad. • Aastaring.
Lauakombed 1. järgib lauakombeid; 2. käitub söögi ajal viisakalt; 3. mõistab ühise söögikorra tähendust.	• Söögilaua reeglid. • Viisakas käitumine. • Teistega arvestamine.
Keel ja kultuur 1. väärtustab eesti keelt ja kultuuri; 2. tunneb huvi kultuuritraditsioonide vastu.	• Eesti keel ja kultuur. • Tavad ja kombed.
Hoia loodust 1. käitub loodussäästlikult; 2. teab, kuidas hoida keskkonda;	• Looduse hoidmine. • Prügi sorteerimine.

3. mõistab inimese mõju loodusele.	• Vastutustundlik käitumine looduses.
Rahatarkus 1. mõistab raha kasutamise põhialuseid; 2. oskab eristada vajadusi ja soove; 3. väärtustab säästlikkust.	• Raha tähendus. • Taskuraha ja säästmine. • Vastutustundlik tarbimine.

3.2 II kooliaste

3.2.1 II kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

- mõistab õppimise, pingutuse ja järjepidevuse tähtsust;
- teab klassi ja kooli kokkuleppeid ning üldtunnustatud käitumisreegleid;
- teab tervislike eluviiside, keskkonnahoidliku käitumise ja raha kasutamise põhitõdesid;
- oskab kirjeldada oma tugevusi, arengut ja õppimisega seotud edusamme;
- oskab suhelda viisakalt, teha koostööd ning lahendada lihtsamaid konflikte rahumeelselt;
- oskab järgida ohutusreegleid koolis ja avalikus ruumis ning käituda vastutustundlikult;
- tunneb rõõmu õppimisest ja kooliskäimisest ning suhtub õppimisse vastutustundlikult;
- väärtustab tervislikke eluviise, eduelamust ja keskkonnasäästlikku käitumist;
- väärtustab kodu, peret, kultuuritraditsioone ja üldtunnustatud kombeid.

3.2.2 II kooliastme õpitulemused

6. klassi lõpetaja:

- tunneb rõõmu õppimisest ja kooliskäimisest ning suhtub õppimisse vastutustundlikult;
- oskab kirjeldada oma tugevusi, arengut ja õppimisega seotud edusamme;
- mõistab pingutuse ja järjepidevuse tähtsust õppimisel;
- väärtustab tervislikke eluviise ning eduelamust kui enesearengu osa;
- järgib teadlikult klassi ja kooli kokkuleppeid;
- suhtleb viisakalt ja lugupidavalt erinevates olukordades;
- teeb koostööd kaaslastega ning lahendab lihtsamaid konflikte rahumeelselt;
- järgib ohutusreegleid koolis ja avalikus ruumis;

- väärtustab kodu, peret ja kultuuritraditsioone;
- järgib üldtunnustatud kombeid igapäevases käitumises;
- hoiab loodust ja käitub keskkonnasäästlikult;
- mõistab raha kasutamise põhitõdesid igapäevastes olukordades.

3.2.3 Õpitulemused 4. klassi lõpuks

- tunneb rõõmu õppimisest ja kooliskäimisest ning püüab täita õpiülesandeid kohusetundlikult;
- oskab kirjeldada oma tugevusi ja arengut õpetaja suunamisel;
- mõistab, et pingutus aitab õppimisel edasi jõuda;
- väärtustab tervislikke eluviise ja tunneb rõõmu õnnestumisest;
- järgib klassi ja kooli kokkuleppeid igapäevases käitumises;
- suhtleb viisakalt ja lugupidavalt tuttavates olukordades;
- teeb koostööd kaaslastega ja püüab lahendada arusaamatusi rahumeelselt;
- järgib ohutusreegleid koolis ja avalikus ruumis;
- väärtustab kodu, peret ja kultuuritraditsioone;
- järgib üldtunnustatud kombeid;
- järgib loodust hoidva käitumise põhimõtteid;
- mõistab raha kasutamise lihtsamaid põhitõdesid.

4. klass

Õpitulemused	Õppesisu
VÄÄRTUSED JA MINA	
Koolirõõm 1. tunneb rõõmu õppimisest ja kooliskäimisest; 2. püüab täita õpiülesandeid kohusetundlikult; 3. oskab märgata ja väärtustada õnnestumisi õppimises.	• Kool kui õppimise ja enesearengu koht. • Koolirõõmu toetavad tegevused. • Pingutuse ja rõõmu seos õppimisel.
Areng 1. oskab õpetaja suunamisel kirjeldada oma tugevusi ja arengut;	• Enese tundmaõppimine. • Tugevused ja arengukohad.

2. mõistab, et pingutus aitab õppimisel edasi jõuda; 3. püüab seada endale lihtsaid arengueesmärke.	• Õppimine kui järjepidev protsess.
Eduelamus 1. tunneb rõõmu õnnestumisest; 2. oskab märgata oma pingutuse tulemust; 3. väärtustab eduelamust kui enesearengu osa.	• Õnnestumise kogemus. • Pingutus ja tulemus. • Enese ja teiste tunnustamine.
Terves kehas, terve vaim 1. väärtustab tervislikke eluviise; 2. mõistab liikumise ja puhkuse tähtsust; 3. oskab rääkida oma enesetundest.	• Tervislikud harjumused. • Liikumine ja puhkus. • Hea enesetunne ja tasakaal.
KÄITUMINE JA SUHTED	
Käitumine 1. järgib klassi ja kooli kokkuleppeid igapäevases käitumises; 2. mõistab reeglite vajalikkust; 3. püüab käituda vastutustundlikult.	• Klassireeglid ja kokkulepped. • Vastutus oma käitumise eest. • Käitumise mõju teistele. • KIVA
Liiklusohutus / kodukord 1. järgib ohutusreegleid koolis ja avalikus ruumis; 2. teab, kuidas käituda ohuolukorras; 3. mõistab kodukorra rolli turvalisuse tagamisel.	• Liiklusohutus. • Kooli kodukord. • Turvaline käitumine igapäevaelus.
Koostöö 1. teeb koostööd kaaslastega; 2. kuulab teisi ja arvestab nende arvamusega; 3. püüab lahendada arusaamatusi rahumeelselt.	• Rühmatöö ja koostöömängud. • Rollid rühmas. • Koostööoskuste arendamine.

Sõbralikkus ja viisakus 1. suhtleb viisakalt ja lugupidavalt tuttavates olukordades; 2. kasutab viisakaid väljendeid; 3. väärtustab sõbralikku suhtlemist.	• Viisakus ja lugupidamine. • Sõbralik suhtlemine. • Hea läbisaamine klassis.
Käitumine avalikus ruumis 1. järgib avalikus ruumis kehtivaid käitumisreegleid; 2. käitub viisakalt ja turvaliselt; 3. mõistab oma vastutust teiste ees.	• Käitumine poes, tänaval ja ühistranspordis. • Avaliku ruumi reeglid. • Ohutus ja lugupidamine.
TRADITSIOONID JA ÜHISKOND	
Kodu ja pere 1. väärtustab kodu ja peret; 2. mõistab pereliikmete rolli; 3. käitub hoolivalt peresuhetes.	• Pere tähendus. • Koostöö peres. • Vastutus ja hoolivus.
Rahvakalender 1. tunneb mõningaid rahvakalendri tähtpäevi; 2. teab nendega seotud kombeid; 3. seostab tähtpäevi aastaringiga.	• Rahvakalendri tähtpäevad. • Tavad ja kombed. • Aastaring.
Lauakombed 1. järgib üldtunnustatud lauakombeid; 2. käitub viisakalt ühisel söömisel; 3. hoolib ühisest söögikultuurist.	• Lauakombed. • Viisakas käitumine. • Teistega arvestamine.
Keel ja kultuur 1. väärtustab eesti keelt ja kultuuri; 2. tunneb kultuurseid käitumisviise; 3. järgib üldtunnustatud kombeid.	• Eesti keel ja kultuur. • Kultuuritraditsioonid. • Kultuurne käitumine.
Hoia loodust 1. järgib loodust hoidva käitumise põhimõtteid;	• Looduse hoidmine. • Prügi sorteerimine. • Vastutustundlik käitumine looduses.

2. teab, kuidas oma käitumisega loodust säästa; 3. väärtustab puhast ja hoitud keskkonda.	
Rahatarkus 1. mõistab raha kasutamise lihtsamaid põhitõdesid; 2. oskab eristada vajadusi ja soove; 3. püüab käituda säästlikult.	• Raha tähendus. • Taskuraha kasutamine. • Säästlik tarbimine.

3.2.4 Õpitulemused 5. klassi lõpuks

- tunneb rõõmu õppimisest ja suhtub õppimisse vastutustundlikult;
- oskab kirjeldada oma tugevusi, arengut ja õppimisega seotud edusamme;
- mõistab pingutuse ja järjepidevuse tähtsust õppimisel;
- väärtustab tervislikke eluviise ning eduelamust kui enesearengu osa;
- järgib teadlikult klassi ja kooli kokkuleppeid;
- suhtleb viisakalt ja lugupidavalt erinevates olukordades;
- teeb koostööd kaaslastega ning lahendab lihtsamaid konflikte rahumeelselt;
- järgib ohutusreegleid koolis ja avalikus ruumis;
- väärtustab kodu, peret ja kultuuritraditsioone;
- järgib üldtunnustatud kombeid igapäevases käitumises;
- hoiab loodust ja käitub keskkonnasäästlikult;
- mõistab raha kasutamise põhitõdesid igapäevastes olukordades.

5. klass

Õpitulemused	Õpisisu
VÄÄRTUSED JA MINA	
Koolirõõm 1. tunneb rõõmu õppimisest ja suhtub õppimisse vastutustundlikult; 2. mõistab kooliskäimise tähendust enesearengu seisukohalt;	• Õppimine ja vastutus. • Koolirõõmu toetavad hoiakud. • Pingutuse ja tulemise seos.

3. väärtustab pingutust õppimisel.	
Areng 1. oskab kirjeldada oma tugevusi, arengut ja õppimisega seotud edusamme; 2. mõistab pingutuse ja järjepidevuse tähtsust õppimisel; 3. seab õpetaja toel arengueesmärged.	• Eneseanalüüs ja enesehindamine. • Arenguprotsess ja õppimine. • Tugevused ja arengukohad.
Eduelamus 1. väärtustab eduelamust kui enesearengu osa; 2. oskab seostada eduelamust pingutuse ja järjepidevusega; 3. tunneb rõõmu enda ja kaaslaste õnnestumistest.	• Edu ja pingutus. • Enese ja teiste tunnustamine. • Positiivne minapilt.
Terves kehas, terve vaim 1. väärtustab tervislikke eluviise; 2. mõistab liikumise, puhkuse ja tasakaalu tähtsust; 3. oskab hinnata oma enesetunnet.	• Tervislik eluviis. • Liikumine ja puhkus. • Vaimne ja füüsiline heaolu.
KÄITUMINE JA SUHTED	
Käitumine 1. järgib teadlikult klassi ja kooli kokkuleppeid; 2. mõistab oma käitumise mõju teistele; 3. vastutab oma tegude eest.	• Reeglite tähendus. • Vastutus ja valikud. • Käitumisnormid. • KIVA
Liiklusohutus / kodukord 1. järgib ohutusreegleid koolis ja avalikus ruumis; 2. oskab käituda ohuolukorras; 3. mõistab kodukorra vajalikkust.	• Liiklusohutus. • Kooli kodukord. • Turvaline käitumine.
Koostöö 1. teeb koostööd kaaslastega;	• Koostööoskused.

2. arvestab teiste arvamuste ja vajadustega; 3. lahendab lihtsamaid konflikte rahumeelselt.	- Rühmatöö ja rollid. - Konfliktide lahendamine.
Sõbralikkus ja viisakus 1. suhtleb viisakalt ja lugupidavalt erinevates olukordades; 2. väärtustab lugupidavat suhtlemist; 3. järgib üldtunnustatud suhtlemisnorme.	- Viisakas suhtlemine. - Lugupidamine ja sallivus. - Sotsiaalsed oskused.
Käitumine avalikus ruumis 1. järgib avalikus ruumis kehtivaid käitumisreegleid; 2. käitub vastutustundlikult ja turvaliselt; 3. mõistab oma rolli ühiskonnas.	- Avalik ruum ja käitumisnormid. - Ohutus ja vastutus. - Kaaslastega arvestamine.
TRADITSIOONID JA ÜHISKOND	
Kodu ja pere 1. väärtustab kodu ja peret; 2. mõistab pereliikmete rolli ja vastutust; 3. käitub peres hoolivalt.	- Pere väärtus ja roll. - Koostöö peres. - Hoolivus ja vastutus.
Rahvakalender 1. tunneb olulisemaid rahvakalendri tähtpäevi; 2. mõistab rahvatraditsioonide tähendust; 3. seostab traditsioone kultuuriga.	- Rahvakalendri tähtpäevad. - Kombed ja tavad. - Kultuuriline järjepidevus.
Lauakombed 1. järgib üldtunnustatud lauakombeid igapäevases käitumises; 2. käitub viisakalt ühisel söömisel; 3. väärtustab kultuurset käitumist.	- Lauakombed. - Viisakas käitumine. - Teistega arvestamine.

Keel ja kultuur 1. väärtustab eesti keelt ja kultuuri; 2. järgib kultuurseid käitumisviise; 3. tunneb huvi kultuuritraditsioonide vastu.	- Eesti keel ja kultuur. - Kultuuriline identiteet. - Kultuurne käitumine.
Hoia loodust 1. hoiab loodust ja käitub keskkonnasäästlikult; 2. mõistab inimese mõju loodusele; 3. väärtustab puhast elukeskkonda.	- Keskkonnahoid. - Prügi sorteerimine. - Vastutustundlik käitumine looduses.
Rahatarkus 1. mõistab raha kasutamise põhitõdesid igapäevastes olukordades; 2. oskab eristada vajadusi ja soove; 3. väärtustab säästlikku tarbimist.	- Raha kasutamine. - Säästmine ja planeerimine. - Vastutustundlik tarbimine.

3.2.5 Õpitulemused 6. klassi lõpuks

- tunneb rõõmu õppimisest ja kooliskäimisest ning vastutab oma õppimise eest;
- oskab iseseisvalt analüüsida oma tugevusi, arengut ja õppimisega seotud edusamme;
- mõistab pingutuse ja järjepidevuse seost õpitulemustega;
- väärtustab tervislikke eluviise ning eduelamust kui teadliku enesearengu osa;
- järgib teadlikult ja järjepidevalt klassi ja kooli kokkuleppeid;
- suhtleb viisakalt ja lugupidavalt ka keerukamates olukordades;
- teeb koostööd kaaslastega ning lahendab konflikte rahumeelselt;
- järgib ohutusreegleid iseseisvalt koolis ja avalikus ruumis;
- väärtustab kodu, peret ja kultuuritraditsioone ning mõistab nende tähendust;
- järgib üldtunnustatud kombeid teadlikult;
- hoiab loodust ja käitub keskkonnasäästlikult;
- rakendab raha kasutamise põhitõdesid igapäevastes olukordades.

6. klass

Õpitulemused	Õpisisu
---------------------	----------------

VÄÄRTUSED JA MINA	
Koolirõõm 1. tunneb rõõmu õppimisest ja kooliskäimisest ning vastutab oma õppimise eest; 2. mõistab õppimise rolli enesearengus; 3. väärtustab teadlikku ja eesmärgipärast õppimist.	• Õppimine kui vastutus ja valik. • Koolirõõm ja sisemine motivatsioon. • Enesejuhtimine õppimisel.
Areng 1. oskab iseseisvalt analüüsida oma tugevusi, arengut ja õpiedusamme; 2. mõistab pingutuse ja järjepidevuse seost õpitulemustega; 3. seab endale arengueesmärgid ja hindab nende saavutamist.	• Eneseanalüüs ja enesehindamine. • Arenguprotsess ja vastutus õppimise eest. • Eesmärkide seadmine.
Eduelamus 1. väärtustab eduelamust kui teadliku enesearengu osa; 2. oskab seostada eduelamust pingutuse ja järjepidevusega; 3. toetab kaaslast ja tunnustab nende saavutusi.	• Edu ja ebaedu õppimisel. • Pingutuse ja tulemuste seosed. • Eneseusaldus ja toetav suhtumine.
Terves kehas, terve vaim 1. väärtustab tervislikke eluviise; 2. oskab hinnata oma vaimset ja füüsilist heaolu; 3. teeb tervist toetavaid valikuid.	• Tervislik eluviis. • Liikumise, puhkuse ja tasakaalu tähtsus. • Stress ja enesetunne.
KÄITUMINE JA SUHTED	
Käitumine 1. järgib teadlikult ja järjepidevalt klassi ja kooli kokkuleppeid; 2. vastutab oma käitumise ja valikute eest;	• Reeglid ja vastutus. • Käitumise mõju teistele. • Teadlikud valikud. • KIVA

3. mõistab käitumisnormide vajalikkust.	
Liiklusohutus / kodukord 1. järgib ohutusreegleid iseseisvalt koolis ja avalikus ruumis; 2. oskab hinnata ohuolukordi ja käituda vastutustundlikult; 3. mõistab kodukorra rolli turvalise keskkonna loomisel.	• Liiklusohutus. • Kooli kodukord. • Turvaline käitumine igapäevaelus.
Koostöö 1. teeb koostööd kaaslastega erinevates olukordades; 2. lahendab konflikte rahumeelselt; 3. arvestab rühmatöös erinevate rollide ja vajadustega.	• Koostööoskused. • Rühmatöö ja vastutus. • Konfliktide lahendamine.
Sõbralikkus ja viisakus 1. suhtleb viisakalt ja lugupidavalt ka keerukamates olukordades; 2. väärtustab hoolivat ja sallivat suhtlemist; 3. järgib suhtlemisnorme.	• Suhtlemisoskused. • Lugupidamine ja sallivus. • Sotsiaalne vastutus.
Käitumine avalikus ruumis 1. järgib avalikus ruumis kehtivaid käitumisreegleid; 2. käitub vastutustundlikult ja turvaliselt; 3. mõistab oma rolli ühiskonna liikmena.	• Avalik ruum ja käitumisnormid. • Ohutus ja vastutus. • Kaaslastega arvestamine.
TRADITSIOONID JA ÜHISKOND	
Kodu ja pere 1. väärtustab kodu ja peret ning mõistab nende tähendust; 2. arvestab pere liikmete rollide ja vastutusega;	• Pere väärtused. • Koostöö ja vastutus peres. • Hooliv suhtumine.

3. käitub peresuhetes hoolivalt.	
Rahvakalender 1. tunneb olulisemaid rahvakalendri tähtpäevi; 2. mõistab rahvatraditsioonide tähendust; 3. seostab rahvakalendrit kultuuri ja identiteediga.	• Rahvakalendri tähtpäevad. • Kombed ja tavad. • Kultuuriline järjepidevus.
Lauakombed 1. järgib üldtunnustatud lauakombeid teadlikult; 2. käitub viisakalt ühisel söömisel; 3. väärtustab kultuurset käitumist.	• Lauakombed. • Viisakus ja lugupidamine. • Teistega arvestamine.
Keel ja kultuur 1. väärtustab eesti keelt ja kultuuri; 2. mõistab kultuuri rolli identiteedi kujunemisel; 3. järgib kultuurseid käitumisviise.	• Eesti keel ja kultuur. • Kultuuriline identiteet. • Kultuurne käitumine.
Hoia loodust 1. hoiab loodust ja käitub keskkonnasäästlikult; 2. mõistab inimese mõju keskkonnale; 3. teeb loodust hoidvaid valikuid.	• Keskkonnahoid. • Vastutustundlik käitumine looduses. • Säästlik eluviis.
Rahatarkus 1. rakendab raha kasutamise põhitõdesid igapäevastes olukordades; 2. planeerib lihtsamaid kulutusi; 3. väärtustab säästlikku tarbimist.	• Raha kasutamine ja planeerimine. • Vajadused ja soovid. • Vastutustundlik tarbimine.

3.3 III kooliaste

3.3.1 III kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

- mõistab õppimise, pingutuse ja järjepidevuse rolli enesearengus;
- teab vaimset ja füüsilist tervist toetavaid eluviise ning nende mõju heaolule;
- mõistab ühiskondlike reeglite, kokkulepete ja vastutustundliku käitumise vajalikkust;
- oskab seada eesmärgi, analüüsida oma arengut ja juhtida oma õppimist;
- oskab suhelda lugupidavalt, teha koostööd ja lahendada konflikte rahumeelselt;
- oskab teha vastutustundlikke valikuid igapäevaelus (tervis, keskkond, raha, ohutus);
- vastutustundlik ja positiivne suhtumine õppimisse ning enesearengusse;
- lugupidav ja hooliv hoiak teiste inimeste, kultuuri ja keskkonna suhtes;
- teadlik ja tasakaalukas hoiak iseenda heaolu ning tulevikuvalikute kujundamisel.

3.3.2 III kooliastme õpitulemused

Õpilane:

- väärtustab õppimist ja enesearengut ning suhtub õppimisse teadlikult ja eesmärgistatult;
- analüüsib oma tugevusi, arengut ja õppimisega seotud kogemusi ning seab realistlikke isiklikke ja õpieesmärgi;
- mõistab pingutuse, järjepidevuse ja vastutuse rolli õppimises ning oskab oma õppimist juhtida;
- väärtustab tervislikke eluviise ning teadvustab vaimse ja füüsilise heaolu tähtsust eduelamuse ja eneseteostuse kujunemisel;
- järgib teadlikult kokkuleppeid ning mõistab reeglite vajalikkust ühise heaolu ja turvalisuse tagamisel;
- suhtleb lugupidavalt, arvestades erinevate inimeste ja seisukohtadega;
- teeb koostööd ning lahendab konflikte rahumeelselt ja argumenteeritult;
- järgib ohutusreegleid koolis, avalikus ruumis ja digikeskkonnas;
- väärtustab kodu, peret ja kultuuritraditsioone ning mõistab nende rolli identiteedi kujunemisel;
- järgib üldtunnustatud kombeid ning käitub vastutustundlikult erinevates sotsiaalsetes olukordades;
- hoiab loodust, tegutsedes keskkonnateadlikult ja säästvalt;

- kasutab raha vastutustundlikult, mõistes selle planeerimise ja teadliku tarbimise põhimõtteid.

3.3.3 Õpitulemused 7. klassi lõpuks

- väärtustab õppimist ja mõistab enesearengu tähtsust, püüdes õppida eesmärgistatult õpetaja juhendamisel;
- kirjeldab oma tugevusi ja arengut ning seab juhendamisel lihtsamaid isiklikke ja õpieesmärke;
- mõistab pingutuse ja järjepidevuse tähtsust õppimisel ning proovib oma õppimist teadlikumalt korraldada;
- teadvustab tervislike eluviiside tähtsust ning oskab kirjeldada oma vaimset ja füüsilist enesetunnet;
- järgib kokkuleppeid ja reegleid ning mõistab nende vajalikkust turvalise koolielu tagamisel;
- suhtleb viisakalt ja lugupidavalt eakaaslaste ning täiskasvanutega;
- teeb koostööd ning lahendab juhendamisel lihtsamaid konflikte rahumeelselt;
- järgib ohutusreegleid koolis ja avalikus ruumis;
- väärtustab kodu, peret ja kultuuritraditsioone ning järgib üldtunnustatud kombeid;
- hoiab loodust igapäevastes tegevustes;
- kasutab raha õpetaja juhendamisel mõistlikult igapäevastes olukordades.

7. klass

Õpitulemused	Õpisisu
VÄÄRTUSED JA MINA	
Koolirõõm 1. mõistab koolirõõmu seost õppimise ja enesearenguga; 2. oskab kirjeldada, mis toetab tema motivatsiooni õppida; 3. väärtustab enda ja kaaslaste pingutust õppimisel.	• Kool kui õppimise ja arengukeskkond. • Õpimotivatsioon ja vastutus. • Positiivse ja toetava õhkkonna loomine klassis.
Areng 1. kirjeldab ja analüüsib oma arengut ja õpiedusamme;	• Eneseanalüüs ja areng. • Tugevused ja arenguvajadused. • Õppimine kui protsess.

2. seab juhendamisel realistlikke eesmäärke ja hindab nende saavutamist; 3. mõistab pingutuse ja järjepidevuse tähtsust õppimisel.	
Eduelamus 1. seostab eduelamust pingutuse ja koostööga; 2. oskab anda ja vastu võtta tunnustust; 3. mõistab ebaõnnestumise rolli õppimisel.	- Edu ja ebaedu kogemused. - Tunnustamine ja toetamine. - Eneseusaldus ja enesehinnang.
Terves kehas, terve vaim 1. teab tervisliku eluviisi põhimõtteid; 2. oskab kirjeldada ja hinnata oma vaimset ja füüsilist enesetunnet; 3. väärtustab liikumist ja puhkust igapäevaelus.	- Liikumine ja tervis. - Puhkuse ja koormuse tasakaal. - Enesetunne ja stress.
KÄITUMINE JA SUHTED	
Käitumine 1. järgib teadlikult kooli ja klassi kokkuleppeid; 2. mõistab oma käitumise mõju teistele; 3. võtab vastutuse oma tegude eest.	- Reeglite ja kokkulepete tähendus. - Vastutus ja valikud. - Käitumisnormid koolis. - KIVA
Liiklusohutus ja kodukord 1. järgib liiklus- ja ohutusreegleid iseseisvalt; 2. oskab hinnata ohuolukordi ja käituda vastavalt; 3. mõistab kooli kodukorra rolli turvalisuse tagamisel.	- Ohutu liiklemine. - Kooli kodukord. - Turvaline käitumine igapäevaelus.
Koostöö 1. teeb koostööd erinevates rühmades;	- Rühmatöö ja projektõpe. - Rollid meeskonnas.

2. arvestab kaaslaste arvamuste ja rollidega; 3. lahendab koostöös tekkivaid probleeme.	Koostööoskused.
Sõbralikkus ja viisakus 1. suhtleb lugupidavalt erinevates olukordades; 2. lahendab konflikte rahumeelselt juhendamisel; 3. väärtustab viisakat ja hoolivat käitumist.	- Suhtlemisoskused. - Konfliktide lahendamine. - Hooliv ja austav käitumine.
Käitumine avalikus ruumis 1. järgib avaliku ruumi käitumisreegleid; 2. käitub vastutustundlikult ja turvaliselt; 3. mõistab oma rolli ühiskonna liikmena.	- Avalik ruum ja käitumisnormid. - Ohutus ja vastutus. - Kaaslastega arvestamine.
TRADITSIOONID JA ÜHISKOND	
Kodu ja pere 1. väärtustab kodu ja peresuhteid; 2. mõistab koostöö ja vastutuse tähtsust peres; 3. arvestab pereliikmete vajadustega.	- Pere roll ja väärtused. - Koostöö peres. - Vastutus ja hoolivus.
Rahvakalender 1. tunneb olulisemaid rahvakalendri tähtpäevi; 2. mõistab rahvatraditsioonide tähendust; 3. seostab traditsioone kultuuri ja aastaringiga.	- Rahvakalendri tähtpäevad. - Kombed ja tavad. - Kultuuriline järjepidevus.
Lauakombed 1. järgib lauakombeid; 2. käitub viisakalt ühisel söömisel;	- Lauakombed. - Viisakas käitumine. - Teistega arvestamine.

3. väärtustab kultuurset käitumist.	
Keel ja kultuur 1. väärtustab eesti keelt ja kultuuri; 2. tunneb kultuurseid käitumisviise; 3. oskab käituda kultuuriruumis sobivalt.	• Eesti keel ja kultuur. • Kultuuriline identiteet. • Kultuurne käitumine.
Hoia loodust 1. käitub loodust hoidvalt; 2. mõistab inimese mõju keskkonnale; 3. võtab vastutuse oma keskkonnakäitumise eest.	• Keskkonnahoid. • Prügi sorteerimine. • Vastutustundlik tarbimine.
Rahatarkus 1. oskab kasutada raha igapäevastes olukordades; 2. eristab vajadusi ja soove; 3. väärtustab säästlikku ja vastutustundlikku tarbimist.	• Raha kasutamine. • Säästmine ja planeerimine. • Vastutustundlik tarbimine.

3.3.4 Õpitulemused 8. klassi lõpuks

- väärtustab õppimist ja enesearengut ning suhtub õppimisse üha vastutustundlikumalt;
- analüüsib oma tugevusi ja arenguvajadusi ning seab realistlikke õpieesmärke;
- mõistab pingutuse, järjepidevuse ja vastutuse rolli õppimises ning kasutab lihtsamaid enesejuhtimise võtteid;
- väärtustab tervislikke eluviise ning teadvustab vaimse ja füüsilise heaolu seost eduelamusega;
- järgib teadlikult kokkuleppeid ja reegleid ning arvestab nende mõju teistele;
- suhtleb lugupidavalt, arvestades erinevate seisukohtadega;
- teeb koostööd kaaslastega ning lahendab konflikte rahumeelselt ja põhjendatult;
- järgib ohutusreegleid koolis, avalikus ruumis ja digikeskkonnas;
- väärtustab kodu, peret ja kultuuritraditsioone ning järgib üldtunnustatud kombeid igapäevases käitumises;

- tegutseb keskkonnateadlikult ja säästvalt;
- kasutab raha vastutustundlikult igapäevastes olukordades.

8. klass

Õpitulemused	Õpisisu
VÄÄRTUSED JA MINA	
Koolirõõm 1. analüüsib koolirõõmu seost õppimise, enesearengu ja vastutusega; 2. selgitab, millised õppimisviisid ja suhted mõjutavad tema motivatsiooni; 3. väärtustab enda ja kaaslaste pingutust ning panustab positiivsesse klassiõhkkonda.	• Kool kui koostöine õppimiskeskond. • Õpimotivatsioon ja vastutus õppimisel. • Positiivne ja toetav klassikultuur.
Areng 1. analüüsib oma arengut ja õpiedusamme erinevates õppeainetes; 2. seab isiklikke ja õpieesmärke ning hindab nende saavutamist; 3. mõistab pingutuse, järjepidevuse ja vastutuse tähtsust õppimisel.	• Eneseanalüüs ja enesehindamine. • Tugevused ja arenguvajadused õppijana. • Õppimine kui teadlik ja järjepidev protsess.
Eduelamus 1. seostab eduelamust pingutuse, vastutuse ja koostööga; 2. oskab anda ja vastu võtta sisulist tunnustust; 3. mõistab ebaõnnestumise rolli õppimises ja enesearengus.	• Edu ja ebaedu kogemuste analüüs. • Tunnustamine ja toetav tagasiside. • Eneseusk ja enesekindlus.
Terves kehas, terve vaim 1. selgitab tervisliku eluviisi mõju vaimsele ja füüsilisele heaolule; 2. analüüsib oma elustiili ja enesetunnet;	• Liikumine ja vaimne tervis. • Puhkus, koormus ja stress. • Enesehoid ja heaolu.

3. väärtustab liikumise, puhkuse ja tasakaalu tähtsust.	
KÄITUMINE JA SUHTED	
Käitumine 1. järgib teadlikult kooli ja klassi kokkuleppeid; 2. analüüsib oma käitumise mõju teistele; 3. võtab vastutuse oma tegude ja valikute eest.	• Reeglite ja kokkulepete tähendus. • Vastutus ja teadlikud valikud. • Käitumisnormid koolikeskkonnas. • KIVA
Liiklusohutus ja kodukord 1. järgib liiklus- ja ohutusreegleid iseseisvalt; 2. hindab ohuolukordi ja tegutseb vastutustundlikult; 3. mõistab kodukorra rolli turvalise koolikeskkonna loomisel.	• Ohutu liiklemine ja riskikäitumine. • Kooli kodukord ja vastutus. • Turvaline käitumine igapäevaelus.
Koostöö 1. teeb tulemuslikku koostööd erinevates rühmades; 2. arvestab kaaslaste rollide ja seisukohtadega; 3. lahendab koostöös tekkivaid probleeme.	• Rühmatöö ja projektid. • Rollid ja vastutus meeskonnas. • Koostööoskuste arendamine.
Sõbralikkus ja viisakus 1. suhtleb lugupidavalt ja olukorrale sobivalt; 2. lahendab konflikte rahumeelselt ja põhjendatult; 3. väärtustab hoolivat ja austavat käitumist.	• Suhtlemisoskused ja eneseväljendus. • Konfliktide lahendamine. • Hooliv ja lugupidav käitumine.
Käitumine avalikus ruumis 1. järgib avaliku ruumi käitumisreegleid;	• Avalik ruum ja käitumisnormid. • Ohutus ja vastutus. • Kaaslaste ja teiste arvestamine.

2. käitub vastutustundlikult ja turvaliselt; 3. mõistab oma vastutust ühiskonna liikmena.	
TRADITSIOONID JA ÜHISKOND	
Kodu ja pere 1. väärtustab peresuhteid ja koostööd peres; 2. mõistab vastutuse ja hoolivuse tähtsust; 3. arvestab pereliikmete vajadustega.	• Pere roll ja suhted. • Koostöö ja vastutus peres. • Hooliv käitumine.
Rahvakalender 1. tunneb rahvakalendri olulisemaid tähtpäevi; 2. selgitab rahvatraditsioonide tähendust; 3. seostab traditsioone kultuuri ja aastaringiga.	• Rahvakalendri pühad ja kombed. • Traditsioonide tähendus. • Kultuuriline järjepidevus.
Lauakombed 1. järgib lauakombeid erinevates olukordades; 2. käitub viisakalt ja arvestavalt ühisel söömisel; 3. väärtustab kultuurset käitumist.	• Lauakombed ja etikett. • Viisakas käitumine. • Teistega arvestamine.
Keel ja kultuur 1. väärtustab eesti keelt ja kultuuri; 2. tunneb kulturse käitumise põhimõtteid; 3. oskab käituda kultuuriruumis sobivalt.	• Eesti keel ja kultuur. • Kultuuriline identiteet. • Kultuurne käitumine.
Hoia loodust 1. tegutseb keskkonnateadlikult; 2. analüüsib inimese mõju loodusele;	• Keskkonnahoid. • Prügi sorteerimine ja taaskasutus. • Vastutustundlik tarbimine.

3. võtab vastutuse oma keskkonnakäitumise eest.	
Rahatarkus 1. kasutab raha teadlikult igapäevastes olukordades; 2. eristab vajadusi ja soove; 3. väärtustab säästmist ja vastutustundlikku tarbimist.	• Raha planeerimine. • Säästmine. • Teadlik tarbimine.

3.3.5 Õpitulemused 9. klassi lõpuks

- väärtustab õppimist ja enesearengut ning suhtub õppimisse teadlikult ja eesmärgistatult;
- analüüsib oma tugevusi, arengut ja õppimisega seotud kogemusi ning seab isiklikke ja tulevikku suunatud eesmärgi;
- mõistab pingutuse, järjepidevuse ja vastutuse rolli õppimises ning juhib oma õppimist iseseisvalt;
- väärtustab tervislikke eluviise ning teeb teadlikke valikuid oma vaimse ja füüsilise heaolu hoidmiseks;
- järgib teadlikult kokkuleppeid ning mõistab reeglite vajalikkust ühise heaolu ja turvalisuse tagamisel;
- suhtleb lugupidavalt ja vastutustundlikult, arvestades erinevate inimeste ja seisukohtadega;
- teeb koostööd ning lahendab konflikte rahumeelselt ja argumenteeritult;
- järgib ohutusreegleid koolis, avalikus ruumis ja digikeskkonnas;
- väärtustab kodu, peret ja kultuuritraditsioone ning mõistab nende rolli identiteedi kujunemisel;
- käitub vastutustundlikult erinevates sotsiaalsetes olukordades;
- hoiab loodust, tegutsedes keskkonnateadlikult ja säästvalt;
- kasutab raha vastutustundlikult, mõistes selle planeerimise ja teadliku tarbimise põhimõtteid.

9. klass

VÄÄRTUSED JA MINA	
Koolirõõm 1. reflekteerib koolirõõmu rolli õppimises ja enesearengus; 2. analüüsib motivatsiooni kujunemist ja selle hoidmist; 3. panustab teadlikult positiivsesse ja toetavasse koolikultuuri.	• Õppimine ja eneseteostus. • Motivatsioon ja eesmärgistamine. • Positiivne koolikultuur.
Areng 1. analüüsib oma arengut III kooliastme jooksul; 2. seab tulevikku suunatud isiklikke ja õpieesmärke; 3. kasutab tagasisidet teadlikult enesearenguks.	• Eneserefleksioon. • Eesmärgistamine ja tulevikuplaanid. • Õppimine kui elukestev protsess.
Eduelamus 1. mõistab eduelamuse seost püsivuse ja vastutusega; 2. oskab tunnustada ennast ja teisi sisukalt ja põhjendatult; 3. kasutab ebaedu õppimise ja arengu võimalusena.	• Edu ja vastutus. • Tunnustamine ja enesehindamine. • Enesekindlus ja eneseusk.
Terves kehas, terve vaim 1. teeb teadlikke valikuid oma vaimse ja füüsilise tervise hoidmiseks; 2. hoiab tasakaalu õppimise, puhkuse ja vaba aja vahel; 3. teab vaimse tervise toetamise võimalusi ja abi saamise viise.	• Vaimne ja füüsiline heaolu. • Stress ja toimetulek. • Enesehoid ja abi otsimine.
KÄITUMINE JA SUHTED	
Käitumine 1. järgib kokkuleppeid ja reegleid teadlikult ja vastutustundlikult;	• Reeglid ja väärtused. • Vastutus ühiskonnas. • Käitumise eetilised alused.

2. hindab oma käitumise mõju kogukonnale; 3. teeb vastutustundlikke valikuid.	• KIVA
Liiklusohutus ja kodukord 1. järgib ohutusreegleid koolis, avalikus ruumis ja digikeskkonnas; 2. ennetab ohuolukordi ja käitub vastutustundlikult; 3. mõistab reeglite rolli turvalise ühiskonna toimimisel.	• Ohutus ja riskikäitumine. • Kooli ja ühiskonna reeglid. • Turvaline käitumine.
Koostöö 1. teeb koostööd vastutustundlikult ja eesmärgistatult; 2. väärtustab erinevaid vaatenurki ja rolle; 3. lahendab konflikte rahumeelselt ja argumenteeritult.	• Meeskonnatöö ja vastutus. • Koostööoskuste süvendamine. • Konfliktide lahendamine.
Sõbralikkus ja viisakus 1. suhtleb lugupidavalt ja enesekindlalt; 2. lahendab konflikte iseseisvalt ja rahumeelselt; 3. väärtustab hoolivat ja austavat suhtlemist.	• Suhtlemiskultuur. • Konfliktide lahendamise strateegiad. • Hooliv suhtumine.
Käitumine avalikus ruumis 1. käitub avalikus ruumis vastutustundlikult; 2. järgib ühiskondlikke norme ja seadusi; 3. mõistab oma rolli ja vastutust ühiskonnas.	• Avalik ruum ja kodanikukäitumine. • Vastutus ja ohutus. • Ühiskondlik kaasatus.
TRADITSIOONID JA ÜHISKOND	
Kodu ja pere 1. väärtustab peresuhteid ja vastastikust hoolivust;	• Pere ja suhted. • Vastutus ja hoolivus. • Erinevad peremudelid.

2. mõistab vastutuse jagamist peres; 3. arvestab erinevate peremudelitega.	
Rahvakalender 1. mõistab rahvatraditsioonide tähendust tänapäeval; 2. väärtustab kultuurilist järjepidevust; 3. seostab traditsioone rahvusliku identiteediga.	• Rahvakalender ja identiteet. • Traditsioonid ja tänapäev. • Kultuuriline järjepidevus.
Lauakombed 1. järgib lauakombeid teadlikult ja olukorrale vastavalt; 2. käitub viisakalt erinevates kultuurilistes olukordades; 3. mõistab etiketi rolli suhtluskultuuris.	• Lauakombed ja etikett. • Kultuurilised erinevused. • Viisakas käitumine.
Keel ja kultuur 1. väärtustab eesti keelt ja kultuuri identiteedi osana; 2. mõistab keele ja kultuuri rolli ühiskonnas; 3. käitub kultuuriruumis teadlikult ja vastutustundlikult.	• Keel ja identiteet. • Kultuur ja ühiskond. • Kultuurne käitumine.
Hoia loodust 1. teeb keskkonnateadlikke valikuid igapäevaelus; 2. mõistab kestliku arengu põhimõtteid; 3. vastutab oma keskkonnakäitumise eest.	• Hoolitsemine looduse eest, et ka tulevikus oleks hea elada (kestlik areng). • Keskkonnateadlik eluviis. • Vastutustundlik tarbimine.
Rahatarkus 1. planeerib raha kasutamist teadlikult; 2. mõistab säästmise ja vastutustundliku tarbimise tähtsust; 3. hindab oma tarbimisvalikute mõju.	• Raha planeerimine ja eelarvestamine. • Säästmine ja tulevikuvalikud. • Teadlik tarbimine.